

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ วิจัยสารเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม

เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า (๑)

ครูผู้สอน ครูธีระพล แก้วคำจันทร์

คำถาม ?

ความรู้สึกรักแรกของนักเรียน

คืออะไร ให้เขียนลงใน

“กระดาษโน้ต”

คำถาม ?

คำที่นักเรียนเขียนลงใน

“กระดานโน้ต”

เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์อย่างไร

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ วิจัยสารเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม

กลอนดอกลสร้อยรำพึงในป่าช้า (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความเป็นมาของวรรณคดี
เรื่อง กลอนดอกลสร้อยรำพึงในป่าช้า
และประวัติผู้แต่งได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

๒. อธิบายลักษณะคำประพันธ์และฉันทลักษณ์
ของกลอนดอกร้อยรำพึงในป่าช้า รวมถึง
วิธีการแบ่งวรรคตอนในการอ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

๓. เขียนถ่ายทอดความรู้และยกตัวอย่างประกอบ
การอธิบายจากการศึกษาภูมิหลังของวรรณคดี
ได้อย่างเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

๔. ตระหนักและเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย
โดยแสดงออกผ่านการตั้งใจเรียน
และการสะท้อนคิดถึงข้อคิดที่ได้
จากการเรียนรู้

ภูมิหลังวรรณคดี

กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า เป็นบทประพันธ์ในหนังสือ
คำประพันธ์บางเรื่อง ของ พระยาอุปกิตติลปसार (น้อม กาญจนาชิวะ)
ที่สร้างขึ้นจากเค้าโครงของกวีอังกฤษเรื่อง Elegy Written in a
Country Churchyard แต่งโดย ทอมัส เกรย์ (Thomas Gray)

ภูมิหลังวรรณคดี

โดยใช้ต้นฉบับภาษาไทยที่ เสฐียรโกเศศ หรือ พระยาอนุมานราชธน (ยง เสฐียรโกเศศ) เป็นผู้แปลไว้เป็นพื้นฐาน แล้วนำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและรสนิยมไทย นอกจากนี้ยังได้เพิ่ม กถามุข เป็นบทนำ ซึ่งประพันธ์โดย นาคะประทีปหรือ พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) ทำให้บทกลอนมีความงดงามทั้งด้านเนื้อหาและ กลิ่นอายแบบไทยอย่างสมบูรณ์

พระยาอุปakitศิลปสาร

ประวัติผู้แต่ง

- ❑ พระยาอุปกิตติศิลปสาร (น้อม กาญจนาชิวะ)
- ❑ เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๒๒
- ❑ ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๘
- ❑ บิดาชื่อ นายหว่าง กาญจนาชิวะ
- ❑ มารดาชื่อ นางปลั่ง กาญจนาชิวะ

ประวัติผู้แต่ง

ประวัติการศึกษา

- ☐ เรียนขั้นต้นที่วัดบางประทุนนอก
- ☐ บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดสุทัศน์เทพวราราม
- ☐ ศึกษาพระธรรมวินัยจนสอบได้เปรียญ ๖ ประโยค

ประวัติผู้แต่ง

ประวัติการศึกษา

- ❑ สำเร็จวิชาประโยคครูมัธยม (ป.ม.) ที่โรงเรียนฝึกหัด
อาจารย์สายสวลีสุนทรูการ

ประวัติผู้แต่ง

อาชีพ

- ☐ ขณะบวชเป็นพระ เคยสอนหนังสือที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- ☐ หลังลาสิกขา เข้ารับราชการในกระทรวงธรรมการ
- ☐ เคยเป็นพนักงานกรมราชบัณฑิต ปลัดกรมตำรา และหัวหน้าการพิมพ์แบบเรียน กรมวิชาการ

ประวัติผู้แต่ง

อาชีพ

- ☐ ได้รับเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น พระยาอุปกิตติลปसार
- ☐ เคยเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้แต่ง

ผลงานสำคัญ

- ☐ สยามไวยากรณ์ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น หลักภาษาไทย)
ใช้เป็นตำราภาษาไทยมาจนปัจจุบัน
- ☐ สงครามการค้ากลอน
- ☐ คำประพันธ์บางเรื่อง

ประวัติผู้แต่ง

ผลงานสำคัญ

☐ ชุมนุมนิพนธ์ อ.น.ก.

☐ ใช้นามแฝงในงานประพันธ์

เช่น สามเณรน้อย, พระมหานิม, อ.น.ก., อนีก, คำชูชีพ, อุณิกา

ประวัติผู้แต่ง

เรื่องน่ารู้

- ❑ พระยาอุปกิตติลปसारเป็นผู้เสนอให้ใช้คำว่า สวัสดิ์ เป็นคำทักทาย ซึ่งนิยมใช้มาจนปัจจุบัน
- ❑ วาระสุดท้ายของชีวิตได้อุทิศร่างกายเพื่อการศึกษากายการแพทย์ ตามวาทะที่ว่า “ฉันเป็นครู ตายแล้วขอเป็นครูต่อไป”

ประวัติผู้แต่ง

เรื่องน่ารู้

☐ ได้รับการยกย่องว่าเป็น อาจารย์ใหญ่ท่านแรกของประเทศไทย

“ฉันเป็นครู ตายแล้วขอเป็นครูต่อไป”

พระยาอุปทิศศิลปสาร (น้อม กาญจนาชิวะ)
อาจารย์ใหญ่คนแรกของประเทศไทย

พิพิธภัณฑศิริราช
SIRIRAJ MUSEUM

พิพิธภัณฑศิริราช...มีมากกว่าที่คุณคิด

รู้จักกลอนดอกสร้อย

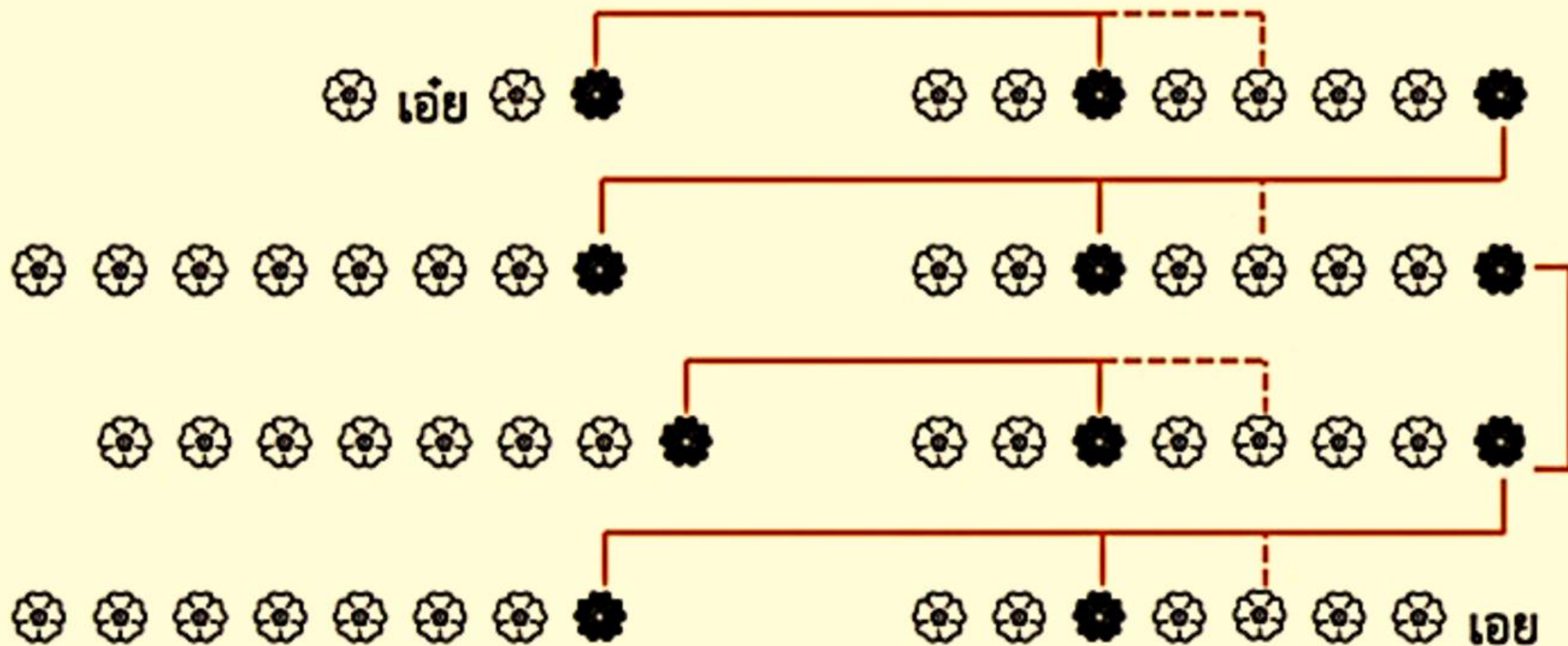
๑. กลอนดอกสร้อย ๑ บท มี ๔ บาท (๘ วรรค)
 - วรรคแรกมี ๔ คำ โดยคำที่ ๑ และคำที่ ๓ เหมือนกัน
 - คำที่ ๒ ต้องเป็นคำว่า เอ๋ย เช่น จิงเอ๋ยจิงจี้
ไก่เอ๋ยไก่แจ้ นกเอ๋ยนกเอี้ยง
๒. วรรคอื่น ๆ มีจำนวน ๖-๘ คำ

รู้จักกลอนดอกลีกล้วย

๓. การส่งสัมผัสเหมือนกลอนสุภาพ
๔. การลงท้ายในสมัยแรกไม่จำกัด แต่ต่อมานิยมลงท้ายด้วยคำว่า **เอ๋ย** เช่นเดียวกับกลอนสี่กั๊ก

แผนผังชั้นทักษะณ์กลอนดอกสร้อย

ตัวอย่าง

ความเอยความรู้
หมดโอกาสที่จะซื้อต่อไป
อันความยากหาทำให้ไร้ศึกษา
หมดทุกข์ขลุ่กแต่กิจคิดหาเกิน

เป็นเครื่องชูชี้ทางสว่างไสว
ละห่วงใยอยากรู้ลงสู่ดิน
ย่นปัญญาความรู้อยู่แค่ถิ่น
กระแสนวิญญาณงั้นเพียงนั้นเอย

(กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า: พระยาอุปกิตติลปसार)

การแบ่งวรรคตอนการอ่าน

ความเยความรู้
หมดโอกาสที่จะซื้อต่อไป
อันความยากหาทำให้ไร้ศึกษา
หมดทุกข์ขลุ่กแต่กิจคิดหาเกิน

เป็นเครื่องชูชี้ทางสว่างไสว
ละห่วงใยอยากรู้ลงสู่ดิน
ย่นปัญญาความรู้อยู่แค่ถิ่น
กระแสนวิญญาณงั้นเพียงนั้นเย

(กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า: พระยาอุปทิศศิลปสาร)

ขอมงฟากจากคอร

ใบงานที่ ๑

เรื่อง ตามรอยภูมิหลังวรรณคดี

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๑ เรื่อง ตามรอยภูมิหลังวรรณคดี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิจารณ์เพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า (๑)

รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วเขียนคำตอบสั้น ๆ ตามความเข้าใจของตนเอง โดยอ้างอิงข้อมูลจากใบความรู้

๑. กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า ได้แรงบันดาลใจมาจากบทกวีเรื่องใด

ตอบ _____

๒. ผู้แต่งกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้าคือใคร

ตอบ _____

๓. ใครเป็นผู้แปลบทกวีภาษาอังกฤษต้นฉบับเป็นภาษาไทยก่อนที่พระยาอุปกิตศิลปสารจะนำมาดัดแปลง

ตอบ _____

๔. ผู้ที่ช่วยเรียบเรียงกลอนสุภาพเรี้นำคือใคร

ตอบ _____

๕. กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า มีทั้งหมดกี่บท

ตอบ _____

๖. ในการเรียนครั้งนี้ คัดมาให้เด็กเรียนศึกษาเพียงกี่บท

ตอบ _____

ใบงานที่ ๑

เรื่อง ตามรอยภูมิหลังวรรณคดี

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

๗. ในกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า ต้นไฉวี (Ivy) ถูกเปลี่ยนเป็นต้นอะไร

ตอบ _____

๘. จอห์น มิลตัน กวีเอกของอังกฤษ ถูกเปลี่ยนเป็นบุคคลสำคัญของไทยคนใด

ตอบ _____

๙. บรรยากาศในวัดชนบทที่กล่าวถึงในกลอนทำให้ผู้ประพันธ์เกิดความรู้สึกอย่างไร

ตอบ _____

๑๐. เสียงนกชนิดใดปรากฏอยู่บนหอระฆังในกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า

ตอบ _____

๑๑. แนวคิดสำคัญของกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้าคืออะไร

ตอบ _____

๑๒. พระยาอุปกิตศิลปสารเกิดเมื่อวันที่เท่าไร

ตอบ _____

๑๓. พระยาอุปกิตศิลปสารเป็นผู้เสนอให้ใช้คำใดเป็นคำทักทาย จนเป็นที่นิยมมาถึงปัจจุบัน

ตอบ _____

๑๔. ตำราภาษาไทยที่พระยาอุปกิตศิลปสารแต่งขึ้นและยังใช้เป็นพื้นฐานการเรียนภาษาไทยคือ
เล่มใด

ตอบ _____

๑๕. พระยาอุปกิตศิลปสารได้อุทิศสิ่งใดในวาระสุดท้ายของชีวิตเพื่อการศึกษา

ตอบ _____

ใบงานที่ ๒

เรื่อง การแบ่งวรรคตอนการอ่าน

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๒ เรื่อง การแบ่งวรรคตอนการอ่าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วินิจสารเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / แบ่งวรรคตอนการอ่านกลอนดอกสร้อยจากบทที่กำหนด และฝึกอ่านให้ถูกต้อง

๑๒. ร่างเอ๋ยร่างกาย
อย่าดูถูกถิ่นนี้ว่าที่ทรม
อาจจะเป็นเจดีย์มีพระศพ
ประเสริฐด้วยสัตว์ตรันจรัสชัย

ยามตายจมน้ำตาดิ้นหลาม
อาจขึ้นชื่อลือนามในก่อนไกล
แห่งจอมภจักรพรรดิษัตริย์ใหญ่
ณสมัยก่อนกาลบุราณเอย

๑๓. ความเอ๋ยความรู้
หมดโอกาสที่จะซื้อนี้ไป
อันความยากหากให้ใครศึกษา
หมดทุกข์ขลุ่กแต่ก็จิตตกกิน

เป็นเครื่องซูชี้ทางสว่างไสว
ละห่วงใยอยากรู้ลงสู่ดิน
ยันปัญญาความรู้อยู่แค่ถิ่น
กระแสวิญญูณจันเพียมนั้นเอย

๑๔. ดวงเอ๋ยดวงมณี
หรือได้ท้องห้องสมุทรสุดสายตา
บุบผาติชูสีและมีกลิ่น
ไม่มีใครได้ไชยเลยสักคน

มักจะลี้ลับอยู่ในภูผา
ก็เสื่อมซาสิ้นชมนิยมน
อยู่ในถิ่นที่ไกลเช่นไพรสมณต์
ย่อมบานหล่นเปล่าตายมากมายเอย

บันทึกการเรียนรู้

สรุปบทเรียน

กลอนดอกลสัร้อยรำพึงในป่าช้า (๑)

สรุปบทเรียน

วรรณคดีเรื่อง กลอนดอกลสร้อยรำพึงในป่าช้า คือ บทประพันธ์
ร้อยกรองที่พระยาอุปกิตศิลปสารแปลและดัดแปลงมาจากกวีนิพนธ์
ภาษาอังกฤษเรื่อง Elegy Written in a Country Churchyard ของกวี
ชาวอังกฤษชื่อ ทอมัส เกรย์ เนื้อหากล่าวถึงการรำพึงถึงชีวิต ความตาย
และความไม่เที่ยงแท้ของสรรพสิ่งในโลก

สรุปบทเรียน

โดยใช้บรรยายกาศในป่าช้าเป็นฉากสะท้อนการใคร่ครวญ ผู้อ่านควรตระหนักถึงสัจธรรมของชีวิตว่า ความตายมิได้เลือกชนชั้นหรือฐานะ ทุกคนล้วนต้องพบเจอ จึงควรใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ทำความดี และไม่หลงเพลิดเพลินกับความสุขชั่วคราวจนลืมความจริงของชีวิต

สรุปบทเรียน

คุณค่าของวรรณคดีเรื่องนี้อยู่ที่การสอนให้เห็นความเสมอภาค
ของมนุษย์ การย้าเตือนให้ใช้เวลาที่มีอยู่สร้างประโยชน์และความดีงาม
อีกทั้งยังสะท้อนศิลปะการประพันธ์ที่ใช้ถ้อยคำกะทัดรัด สละสลวย
และมีพลังทางอารมณ์ ทำให้วรรณคดีเรื่องนี้มีคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์
และด้านคติธรรม

บทเรียนครั้งต่อไป

กลอนดอกสร้อย รำพึงในป่าช้า (๒)

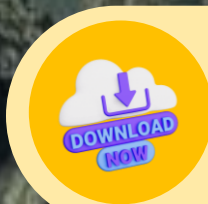

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง บทวิเคราะห์คุณค่ากลอนดอกสร้อยฯ
๒. เกมกล่องคำถาม
๓. กระดาษโน้ตลดทลายสวยงาม
๔. ใบงานที่ ๓ เรื่อง วิเคราะห์กลอน สะท้อนใจ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)